

SPOORZOEKER

DRIEMAANDELIJKS NIEUWSMAGAZINE VAN HET AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

JAARGANG 4 | NUMMER 2 | JUNI 2010 | AFGIFTEKANTOOR 8400 OOSTENDE
ERKENNINGSNUMMER 708746 | PB-NUMMER 2/111

Agentschap voor
Natuur en Bos

Dossier:
Natuur met open deuren
Olympisch boomsleuren
voor trekpaarden

Biodiversiteit:
excentrieke fladderaars

De Merode:
prinsheerlijk platteland

SPOORZOEKER

BIODIVERSITEIT:
Buitenissige vlinders
op het toneel

7

Foto: Rona Jeroen Mentens

DOSSIER
Natuur met open deuren

9

Foto: Shutterstock

Olympisch boomsleuren
voor trekpaarden

23

Foto: Shutterstock

De Merode: natuur en landschap
als de kip met de gouden eieren

26

De natuurgids staat er weer

29

RUBRIEKEN

Seizoen in beeld
Spoorzoeker kort
Buiten Adem
Fotowedstrijd

3
4
32
18

Zingend de zomer door

De zomer is in het land, en dat zullen we geweten hebben: de sprinkhaanzanger, een klein vogeltje dat overwintert in Afrika, trakteert ons deze dagen op zijn betoverend gefluit. Geniet ervan; vanaf september zoekt hij geheid opnieuw warmere oorden op.

© Bernard van Elegem

Het 'Internationaal Jaar van ...'

Wat? Er gaat geen dag voorbij of het is de 'Dag van...'. Geen week, of het is de 'Week van...'. Zo ook, geen jaar of het is het 'Jaar van...'. Een mens zou het zowaar op zijn heupen krijgen. Zo dacht ik er over, tot 2010 aanbrak... want laat dat nu net het Internationaal Jaar van onze core-business zijn: de biodiversiteit.

Waarom herzien we dan onze mening over het concept 'jaar van'? Uit opportunisme? Uit zelfingenomenheid? Neen, niets van dit alles. Maar juist omdat biodiversiteit over veel meer gaat dan de spreekwoordelijke bloemetjes en bijtjes. Gelukkig maar! Biodiversiteit gaat vooral ook over u en mij. Over onze voeding. Over de grondstoffen voor het vervaardigen van medicijnen. Over het doen draaien van onze economie. Over een leefomgeving waarin onze kinderen gezond groot kunnen worden. Over veiligheid door het verlagen van overstromingsgevaar in bewoonde gebieden. Over mogelijkheden om ons te ontspannen. Kortom, het 'Internationaal Jaar van de Biodiversiteit' raakt ons in ons dagelijks reilen en zeilen. Net daarom verdient het niet alleen een jaar lang in de kijker te worden gezet, maar wat ons betreft de komende decennia. De 'Decennia van de Biodiversiteit'!

En dat het ons menens is, blijkt in onze werking. Met verhoogde inzet werken onze medewerkers samen met een groeiend aantal partners. Meer dan 70 000 hectare natuur, bos en groen beheren we vandaag in Vlaanderen. Niet alleen voor de bloemetjes en bijtjes, maar ook voor u. Het agentschap wil zich hierbij profileren als een goede gastheer die u als bezoeker zoveel mogelijk wil verwennen. Want ook daar mag het bij biodiversiteit gerust over gaan.

Marleen Evenepoel
Administrateur-generaal
Agentschap voor Natuur en Bos

Mission accomplished voor DANA

DANA, het Europese project voor natuurherstel op twaalf militaire domeinen in Vlaanderen, trekt er een streep onder. Het project, een samenwerking tussen het ANB en het ministerie voor Defensie, dat in 2003 van start ging, loopt deze zomer af. De hoofdmoot van het project was het herstel van steeds zeldzamere heidelandschappen met vennen en landduinen. Ook beekdallandschappen werden hersteld en bossen opgefrist. Het resultaat is indrukwekkend: net geen 4000 hectare natuur - dat zijn ongeveer 10 000 voetbalvelden! - kan met een schone lei beginnen. De biodiversiteit in Vlaanderen en heel Europa doet hiermee een schitterende zaak.

Het ANB en Defensie blijven samenwerken om ook de komende jaren de natuur op de militaire domeinen te versterken. Voor elk domein is er een beheerplan opgesteld met maatregelen voor de komende decennia. In deze plannen spelen de militairen zelf een belangrijke rol. Zij zijn steeds meer ambassadeurs van de natuur op hun domeinen.

Meer info: www.danah.be

© Dominique Camière

Halles mooiste plekje

De toeristische organisatie Pasar verkoos het Malakoff-domein tot het mooiste plekje van Halle. Het Hallerbos met zijn prachtige paarse hyacinten en het kasteelpark in Bui-zingen moesten nipt de duimen leggen. Pasar wil met deze prijsuitreiking tonen dat je geen kilometers ver hoeft te rijden om jezelf te verwennen met een dagje in de natuur. In de toekomst gaat Pasar samen met Toerisme Halle het domein nog meer in de verf zetten door fiets- en wandelzoektochten te organiseren.

© John Baut

Het Malakoff-domein, in beheer van het ANB, is een beschermd natuurgebied tussen de Vaart en de Malheide in Lembeek. Op het domein staat een toren, die opgericht is ter herdenking van de Krimoorlog en ooit deel uitmaakte van een negentiende-eeuws park. Je hebt er een adembenemend uitzicht over de streek.

Voor wie de smaak te pakken heeft, is er de 'Mooiestekjesgids' van Pasar. Een ontdekkingsgids met 36 wandelingen en 14 fietstochten langs 50 van de charmantste natuurplekjes in Vlaanderen. Op www.pasar.be/mooiestekjesgids vind je meer informatie.

SOS paling!

Het gaat niet goed met de paling in Vlaanderen. Door overbevissing, allerlei barrières in de waterlopen en de vaak nog ontoereikende kwaliteit van het water, moet de paling knokken om te overleven. Bovendien bereiken steeds minder glasaaltjes - dat zijn babypalingen - vanuit hun geboorteplaats (de Sargassozee bij de Bermuda-eilanden) de Belgische kust. Om de palingaantallen opnieuw op peil te brengen, hebben het ANB en de Provinciale Visserijcommissies dit voorjaar 143 kilogram glasaal uitgezet, goed voor bijna een half miljoen stuks.

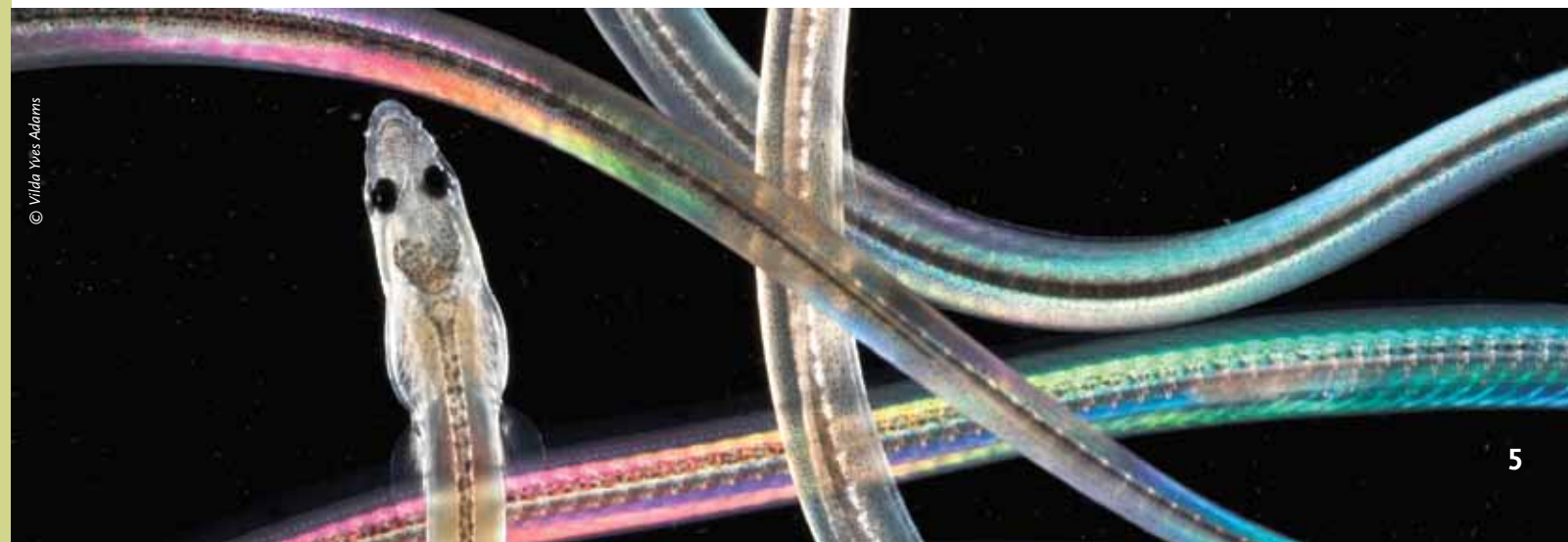
Het ANB gaat bovendien - ze heeft hiervoor een palingbeheerplan opgemaakt - het illegaal stropen van paling aanpakken. De waterbeheerders zorgen op hun beurt dat de vismigratieknelpunten op de Vlaamse waterlopen worden weggewerkt. Opdat de palingpopulatie zich echt kan herstellen, moeten de glasaaltjes en de jonge palingen immers vlot hun opgroei-gebieden kunnen bereiken. Tal van sluizen en stuwen zorgen echter voor onoverbrugbare barrières. Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) onderzoekt in opdracht van het ANB hoe zeesluizen kunnen aangepast worden, zodat glasaaltjes er probleemloos langs kunnen.

Meer info: alain.dillen@lne.vlaanderen.be

Nieuwe start voor Groenendaal-vijvers

Het Kasteel van Groenendaal in het Zoniënwood is nog maar net geopend, of het ANB zet al een nieuwe stap om de vallei van Groenendaal te verfraaien. Om het gebied meer uitstraling én de natuur in en rond het water een boost te geven, heeft het ANB de historische Putsel- en Lindevijver in ere hersteld. De vijvers werden geruimd, de oevers geherprofileerd en voorzien van een duurzame en natuurlijke versteviging. Er is ook een moeraszone aangelegd, waar kikkers, salamanders en libellen de koning te rijk zijn. Het ANB heeft op de vijvers vissoorten uitgezet die er thuishoren, zoals rietvoorn, kroeskarper, blankvoorn, winde en snoek. Hengelaars met een Vlaams visverlof kunnen op de aangeduide plaatsen hun gang gaan.

Meer info: chris.vanlieferringe@lne.vlaanderen.be

© Vilde Yves Adams

Inheems hout in de kijker

Of het nu als energiebron is of als bouw materiaal: hout is een duurzame en verantwoorde grondstof voor tal van toepassingen. Vooral de naaldbossen in Vlaanderen zijn op dit moment erg rijk aan zaaghout. Jammer genoeg wordt dat hout vandaag amper gebruikt. De beurs 'Hout voor iedereen' wil hier verandering in brengen en zet het Vlaamse hout in de kijker. Bedrijven, scholen, particulieren ... ontdekken er hoe ze inheems hout nuttig kunnen gebruiken.

De beurs wordt georganiseerd door het ANB samen met UNIZO, Bouwunie en de gemeente Zutendaal, van 22 tot en met 24 oktober 2010 op de militaire basis Wevelsmeer te Wiemesmeer. Info bij jan.cox@lne.vlaanderen.be

© ANB

Het ANB op Facebook

Jawel, ook het ANB is sinds dit voorjaar op de sociale netwerksite Facebook terug te vinden. Op de pagina staat onder meer allerlei natuurnieuws, gesprokkeld uit diverse media. De Facebookpagina van het ANB telt intussen al meer dan 300 fans.

Zelf fan van het ANB of van de Vlaamse natuur?

Out je als de bliksem op www.facebook.com/natuurenbos

Vlaamse overheid steunt Awajún-reservaat

Groenhart is een jonge Belgische ngo, die opkomt voor duurzame ontwikkeling en natuurbescherming in het Zuiden. Met steun van de Vlaamse overheid is Groenhart er de voorbije jaren in geslaagd tientallen duurzame projecten te ondersteunen in Peru, Ecuador, Bolivia en Chili. Zo heeft ze met behulp van het Vlaams Fonds voor Tropisch Bos in de bergen van Noord-Peru een reservaat van meer dan 62 800 ha opgericht. Dit gebied herbergt een enorme biodiversiteit, maar wordt sterk bedreigd door de ontginning van mineralen, hout en olie. Dankzij de oprichting van dit reservaat, onder toezicht en beheer van de inheemse Awajún-gemeenschap zelf, krijgt een groot aantal bedreigde diersoorten en planten nieuwe kansen.

Meer info: www.groenhart.be

Roodwaternacht

Om betoverd te worden door de prachtige illustraties, als voorleesboek voor het slapengaan of om zelf te lezen: Roodwaternacht is een verrukkelijk boek over de natuur voor kinderen van alle leeftijden. De provincie Antwerpen publiceert dit natuurboek ter gelegenheid van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit. Bekende auteurs zoals Nic Balthazar, Bart Moeyaert en Joke Van Leeuwen schreven elk een fonkelnieuw verhaal over de diversiteit in de natuur. Na de officiële voorstelling op zaterdag 22 mei wordt het boek verdeeld via een wedstrijd in de bibliotheken in de provincie Antwerpen.

De oplage is beperkt, informeer dus op tijd bij je bib.
Meer info over het project: www.roodwaternacht.be

Studiedag zet everzwijn in de kijker

Het everzwijn is terug van weggeweest. Deze voorouder van het tamme varken voelt zich in de Vlaamse bossen opnieuw goed thuis. In de Limburgse bossen bijvoorbeeld struinen enkele honderden everzwijnen. Voor het ANB hét moment om samen met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en de Hubertus Vereniging Vlaanderen (HVV) een stand van zaken op te stellen. Op een studiedag zetten ze de loop scherp op het everzwijnenbeleid. Daarbij komen zowel de toeristische meerwaarde die deze beestjes bieden als de hinder die de natuur en landbouw ondervinden, aan bod.

De studiedag gaat door op 25 september in het auditorium van het Limburgs Universitair Centrum (Campus Diepenbeek). Deelname is gratis, maar inschrijven is verplicht.

Meer info: bart.denayer@lne.vlaanderen.be, tel. 011 74 24 02

Wikipedia voor bosbouw en boomverzorging

Eind 2009 ging het Personal Learning Environment Baum-project van start. Dat is een Europees Leonardo-da-Vinci project dat de uitwisseling via het internet van kennis over bosbouw en boomverzorging wil aanmoedigen en structureren. Het project richt zich naar opleidingscentra, scholen en kmo's in de bosbouw- of boomverzorgingssector. Het eindproduct is een bruikbare webtool - met elementen van blogs, wiki's, fora, sociale netwerksites, podcasts - die werkgevers, werknemers, leerkrachten en scholen kunnen gebruiken om informatie over bomen uit te wisselen en te beheren. Naast Duitse, Franse en Nederlandse partners, neemt ook het Ondersteunend Centrum van het ANB deel aan het project.

Meer info:
alexandra.mannaert@lne.vlaanderen.be

Biodiversiteit 2010

Excentrieke fladderaars

gentiaanblauwtje
© Rana Jeroen Mentens

De Verenigde Naties hebben 2010 uitgeroepen tot het Internationale Jaar van de Biodiversiteit. Twaalf maanden lang plaatst Spoorzoeker planten en dieren voor het voetlicht, die om een of andere reden speciaal zijn. In deze tweede editie gaan enkele buitenissige vlindersoorten met alle aandacht lopen.

Vlinder strikt mier voor kinderopvang

Geen vlinder zo vindingrijk als het gentiaanblauwtje. Zo lieflijk als hij oogt met zijn sprankelende, lichtblauwe vleugels, zo gewiekst is hij als het er om gaat zijn soort in stand te houden. Door een zoete stof af te scheiden, houdt de rups van het gentiaanblauwtje een hele kolonie mieren voor de gek. Om zich vervolgens ongegeneerd te laten vertroetelen als een koekeksjong ...

Daar gaat als volgt: tijdens de zomer zetten de vlindervrouwtjes hun eitjes af op de klokjesgentiaan, die als waardplant dienst doet. Na tien dagen kruipt de larve uit het ei en laat zich op de grond vallen. De rups scheidt een zoete stof af, waardoor mieren hem herkennen als één van hen, en hem instinctief meenemen naar de kolonie. Daar aangekomen haalt de rups een andere truc uit zijn doos: hij laat onhoorbaar zachte kreetjes horen, die eigen zijn

aan mierenkoninginnen. De mieren werken zich uit de naad voor hun 'koningin'. En de rups? Die geniet de hele winter onbeschaamd van een warm logies met volpension. Hij krijgt er een heuse vipbehandeling: bij gevaar brengen de mieren zelfs eerst de rups in veiligheid, en pas daarna hun eigen jongen. Tegen de zomer verpopt de rups tot een prachtig gentiaanblauwtje, dat het mierenest verlaat.

Het gentiaanblauwtje is in Vlaanderen wettelijk beschermd. De voorbije decennia is deze soort fors achteruitgegaan, vooral als gevolg van verdroging en vergrassing van vochtige heiden. Om het gentiaanblauwtje alle kansen te bieden, heeft het ANB een soortbeschermingsplan opgesteld

met concrete maatregelen om het leefgebied van deze aparte vlinder te verbeteren.

Record op de lange afstand: de distelvlinder

Bestond er onder de vlinders een discipline 'langeafstandvliegen', dan was de distelvlinder met lengten voorsprong kampioen. Elk jaar in mei begint deze vlinder, met zijn opvallende oranje vleugels met zwarte stippen, aan een ultramarathon van 5000 kilometer. De startplaats: Midden- en Noord-Afrika. Het doel: onze streken veilig en wel bereiken, een geschikte paringspartner vinden en - voor de vrouwtjes - eitjes afzetten op typische Europese planten zoals distel, brandnetel en slangenkruid.

distelvlinder
© Dirk Raes

Het aantal distelvlinders dat Vlaanderen bereikt, wisselt sterk van jaar tot jaar. Soms zie je ze een heel seizoen niet, terwijl ze het jaar daarna heel Europa lijken in te palmen. 2009 was zo'n jaar waar je er echt niet naast kon kijken: toen overspoelden de distelvlinders het land met miljoenen tegelijk. Daar had de natte winter in West-Afrika alles mee te maken, want: regen levert voedsel op. Als de wind dan ook nog meezit, kunnen er een heleboel vlinders in Europa belanden. Bij veel exemplaren was aan de sterk afgesleten vleugels goed te zien dat ze er al een slepende tocht hadden opzitten. Zo'n 5000 kilometer op een week of twee, dat laat zijn sporen na ...

Grote beer: nacht- én prachtvlinder

Wie vindt dat nachtvlinders maar grijze muizen zijn, heeft duidelijk de grote beer nog niet gezien. De felrode en blauw-gestipte achtervleugels van deze uit de kluiten gewassen nachtvlinder zijn een lust voor het oog. Zijn grote voorvleugels mogen dan minder kleurrijk zijn, met een spanwijdte van zeven centimeter spreken ze al evenzeer tot de verbeelding. Van de meer dan 2000 soorten nachtvlinders is de grote beer trouwens niet de enige met bonte vleu-

gels. Onder meer ook de Sint-Jansvlinder, de braamvlinder en het boterbloempje springen uit de band. Toch zal je andere nachtvlinders niet horen klagen: hun onopvallende vleugels zijn een zegen om uit de klauwen te blijven van tal van dieren.

Zijn naam dankt de grote beer aan de sterke beharing van de rups. Die moet inderdaad niet onder doen voor de vacht van een beer. Vleermuizen en vogels, nochtans verlekkerd op vlinders, vinden de grote beer zo onsmakelijk dat ze hem liever links laten liggen.

Het mooist van al is: om deze mooie nachtvlinder te spotten, hoef je echt je slaap niet te laten. Ook overdag, tussen juli en september, kan je hem met wat geluk zien uitrusten op een muur of paal. Ook in graslanden, open bossen, moerassen en zelfs tuinen voelt deze nachtvlinder zich in zijn element.

Een vlinder die van ijsberen houdt

Vlinders en winters: het lijkt op het eerste zicht geen winnend team. Toch voelt de grote wintervlinder zich het best in zijn vleugels op kille novembernachten. Op het

moment dat de meeste vlinders óf richting warmere oorden trekken óf het bijltje erbij neergooien, moet het echte leven voor deze nachtvlinder nog beginnen. Hoewel hij nog tot in februari rondfladdert, is de wintervlinder vooral eind oktober in topvorm. Boomgaarden, bossen, parken en zelfs tuinen zijn z'n honk, zolang er maar loofhout staat.

Wellicht bestaat er geen insect waarvan het geslacht zo gemakkelijk te bepalen is als grote wintervlinder. Niet alleen is het vrouwtje tot vier keer kleiner, ze kan – straf genoeg – ook niet vliegen. Met haar vleugellose zwartwitte lijfje is ze bepaald niet moeders mooiste, maar de geuren die het vlindervrouwtje verspreidt, zijn voor mannetjes onweerstaanbaar. Na de paring legt het vrouwtje haar eitjes, soms met 200 stuks tegelijk, in de schors van een loofboom. Rond maart kruipen de rupsen uit het ei, vast van plan om de bladeren kaal te knagen en aan een nieuwe cyclus te beginnen. Met hun zelf gesponnen draadjes laten de rupsen zich van boom tot boom waaien. Met gulzige koolmezen in de buurt is dat een leven dat zowel letterlijk als figuurlijk aan een zijden draadje hangt ...

Dit artikel kwam tot stand dankzij de deskundige informatie van Natuurpunt en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.

grote beer

© Bernard Van Elegem

Dossier Natuur met open deuren

Wees onze gast	10
Welkom in onze bossen	
Privéboseigenaars maken werk van toegankelijkheid	13
Toegankelijke natuur in Vlaanderen: vijf keer anders	16

Wees onze gast

Het ANB timmert hard aan haar onthaalaanbod

Of je nu op je blote voeten door het gras loopt, met wapperende haren over het Schelde-jaagpad zoekt, achter je hond aan holt in het bos of languit wolken kijkt in het park: buiten is altijd genieten. Met het project Adagio zet het ANB de loep op het bezoekersonthaal in haar gebieden. “Het doel: nog meer Vlamingen op een betere manier laten genieten van de mooiste buitenplekken in Vlaanderen, samen met onze partners”, zegt Roel Vanhaeren, afdelingshoofd Beheer bij het ANB.

Ontspanning heeft voorgoed een plaats veroverd in onze top tien van *must haves*. Het belang van natuurbeleving en vrijetijdsbesteding in het groen is dan ook nog nooit zo groot geweest. Want, het moet gezegd, waar ben je beter gesteld dan in de natuur om er helemaal uit te zijn, de batterijen op te laden en weer ontspannen thuis te komen? “Onze samenleving heeft nood aan mooie, groene gebieden waar het goed toeven is”, stelt Roel Vanhaeren vast. “Aan die maatschappelijke vraag willen we tegemoet komen.

Het behoud, de bescherming en het beheer van de Vlaamse natuurgebieden en bossen kosten jaarlijks heel wat geld. We vinden het niet meer dan normaal de poorten van al die prachtige gebieden open te stellen, zodat alle Vlamingen er mee van kunnen genieten.”

Alles op een rij

Toegankelijkheid is geen eendagsvlieg bij het ANB: het agentschap investeert al jaren-

lang in een goed onthaal van wandelaars en bezoekers. “Heel wat ANB-medewerkers hebben de afgelopen jaren schitterend werk verricht om ‘hun’ gebied aantrekkelijk te maken voor het publiek. Denk maar aan de talloze wandel-, fiets- en ruiterpaden, de vogelkijkhutten, de gegidste wandelingen vanuit de bezoekerscentra, de gebiedsfolders, de infoborden ... We vonden het tijd om alles eens op een rij te zetten en het bestaande aanbod in kaart te brengen. Daarom hebben we het afgelopen jaar

een inventaris opgemaakt van al onze gebieden. Wat zijn de kenmerken van het gebied, hoeveel bezoekers trekt het jaarlijks, wat willen die mensen er doen en welke onthaalinfrastructuur is er al voorhanden? Het is de bedoeling dat we een beter beeld krijgen van de behoeften, verder gaan met de succesverhalen en die ook op andere plaatsen toepassen.”

Internationale topgebieden, maar ook natuur zonder poespas

Moeten dan alle natuurgebieden in Vlaanderen een doorslagje worden van het Zwin? “Absoluut niet”, meent Dirk Bogaert, directeur Communicatie en woordvoerder van het ANB. “Herkenbaarheid is belangrijk. Zo willen we in al onze gebieden, van de Kust tot de

Voerstreek, een zekere huisstijl doorvoeren, die toont: dit gebied wordt door het ANB beheerd. Die huisstijl kan een soort kwaliteitslabel worden voor een gegarandeerd onthaalaanbod. Maar herkenbaarheid mag niet leiden tot eenheidskoek. We willen de diversiteit in de Vlaamse natuur en bossen respec-

“We willen en kunnen dit niet alleen. We werken zoveel mogelijk samen met onze partners”.

teren. Het Walembos is het Zoniënwoud niet, hé? Elk gebied heeft zijn eigenheid en zijn troeven, maar ook zijn kwetsbaarheid en zijn draagkracht. Die diversiteit zal zich ook weerspiegelen in het onthaal. Waar we, nog meer dan vandaag, naartoe willen, is een aanbod met enkele topgebieden, waar we een recreatieaanbod met internationale allures uitwerken. En daarnaast een netwerk van kleinere gebieden, elk met zijn eigenheid en charme, en met een basic aanbod van goede wandelpaden, een duidelijke bewegwijzering, een gebiedsfolder enzovoort.”

Boomhutten en cadeaubons

Wat er in de internationale toppers precies te beleven zal vallen, daarover bezint het ANB zich momenteel nog. “Recreatie en natuurbeleving evolueren”, meent Roel Verhaeren. “We onderzoeken welke extra’s we onze bezoekers kunnen bieden, op welke manier en tegen welke voorwaarden. Nieuwe formules zoals gps-wandelingen, boomhutten voor een overnachting in het groen, natuurkamperen, cadeaubons voor een weekend in het bos ... passeren de revue. We laten ons hierbij inspireren door eigen successen en die van partners, en door geslaagde voorbeelden uit het buitenland.”

“We willen en kunnen dit niet alleen doen, maar werken zoveel mogelijk samen met partners. Dat kunnen collega-overheidsadministraties zijn, zoals de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), provincies en gemeenten, maar ook toeristische diensten,

de horeca Zo bekijken we momenteel met een privépartner de mogelijkheden van een fietsverhuurcentrum in de historische Bremdonkhoeve in het Antwerpse Peerdsbos. Dit soort samenwerkingen zorgt ervoor dat onze middelen efficiënter besteed worden én dat onze bezoekers meer kwaliteit krijgen: daar moet je dus niet over twijfelen”, aldus **Roel Vanhaeren**.

“En ook de gebruikers zelf willen we een stem geven. Wat zijn de recreatiebehoeften in een bepaald gebied, hoe kunnen verschillende vormen van recreatie samengaan, hoe

stemmen we recreatie best af op de andere functies van het bos, zoals natuurontwikkeling of houtexploitatie ...”

De natuur blijft de baas

In het hele Adagio-verhaal blijft één ding altijd overeind: de natuur moet haar ding kunnen doen. “Hoe kan het ook anders”, benadrukt **Dirk Bogaert**. “Het behoud en de ontwikkeling van de natuur blijven onze hoofdbekommernis. Dat is waarom we in heel wat gebieden werken volgens het prin-

cipe van zonering of afnemende geleiding. Veel infrastructuur en een hoge beleevingswaarde dicht bij de onthaalzones. En een aanbod dat uitdunt naarmate je dieper het bos of natuurgebied intrekt. Grote mensenmassa's worden op die manier rondom de kwetsbare zones geleid, zodat de natuur daar ongestoord haar gang kan gaan. In heel wat gebieden gaan natuurontwikkeling én recreatie op die manier vandaag al perfect hand in hand. En dat blijft voor ons de hoofdzaak.”

Welkom in onze bossen

Privéboseigenaars maken werk van toegankelijke bossen

In Vlaanderen is maar liefst 70 % van het bos privébos. Al deze bossen zijn in principe vrij toegankelijk voor voetgangers op de wandelpaden, tenzij de beheerder het bos expliciet afsluit. Het ANB maakt bouseigenaars warm om actief een bijkomende toegankelijkheid te regelen voor andere groepen bosgebruikers. De eigenaars van de Halse Bossen in Zoersel en het Eeckhoekbos in Waasmunster geven het voorbeeld.

Open deuren in ruil voor subsidies

Het openstellen van privébossen is één van de pijlers van het bosbeleid in Vlaanderen. Op 5 december 2008 keurde de Vlaamse Regering het Toegankelijkheidsbesluit van bossen en natuurreservaten goed. De basisregel is dat wandelpaden in principe altijd toegankelijk zijn voor voetgangers. Bouseigenaars kunnen hun bosdomein ook openstellen voor fietsers, ruiters en meners. Dat is de zogenaamde actieve toegankelijkheid, die geregeld wordt via een aparte

toegankelijkheidsregeling. In zo'n regeling staat precies welke bosgebruikers zijn toegelaten en wat ze mogen op welke plaats ... en wat niet. In ruil voor het openstellen van zijn bos, krijgt de (privé)bouseigenaar subsidies van de Vlaamse overheid.

Bosgroepen en Regionale Landschappen als spil

Om het openstellen van bossen te stimuleren, werkt het ANB nauw samen met de Bosgroepen en de Regionale Landschap-

pen. Deze partners hebben lokaal een stevige poot, de Bosgroepen als samenwerkingsverband tussen bouseigenaars in een bepaalde regio, de Regionale Landschappen als lokale partnerschappen voor duurzame streekontwikkeling. Vooral de Bosgroepen hebben als geen ander een zicht op het huidige gebruik van de bossen, de toegankelijkheid ervan, de bezorgdheden van de eigenaars en de vragen van omwonenden en verenigingen.

Een knap voorbeeld van zo'n samenwerking zijn de Halse Bossen in het Antwerpse

“Een goed geregelde toegankelijkheid is beter dan helemaal geen regels”

Het Eeckhoekbos in Waasmunter is een privébos ten zuiden van de E17. Eigenares **Maria Dhollander** kreeg een toegankelijkheidsregeling voor haar 18 hectare bos. “Een collega-eigenaar, die ook bestuurslid is van de Bosgroep Oost-Vlaanderen Noord, overtuigde me om mijn bos open te stellen. De toegankelijkheidsregeling stelde me in staat om het gebruik van mijn bos duidelijk te regelen, terwijl er vroeger toch wel wat overlast was. Ook de gemeente is enthousiast. Er zijn in de streek immers tal van jeugdverenigingen op zoek naar een geschikte speelplek. In het bos liet ik daarom ook een speelzone van 3,3 hectare afbakenen. Door te spelen leren kinderen het bos waarderen: fijn dat ik daartoe kan bijdragen.”

Sensibilisatie is voorlopig voldoende om overlast zoals sluikstorten tegen te gaan. Bosgroepcoördinator **Sylvie Mussche**: “We hopen door een stimulerende aanpak de harde hand achterwege te kunnen laten. De gemeente verdeelt flyers in de buurt van het bos, om de mensen er op attent te maken dat ze hun gemaaid gras en ander groenafval niet in het bos mogen achterlaten. We willen eerder sensibiliseren dan bestraffen. Quads en motoren zijn hier niet op hun plaats: we zorgen daarom dat ze bepaalde zones gewoon niet in kunnen. Zo was er een brede beekbedding die intensief bereden werd. Op die plaats hebben we een voetgangersbrugje gelegd.”

Zoersel. De gemeente, de Bosgroep Antwerpen Noord en het Regionaal Landschap De Voorkempen hebben voor deze bossen samen een toegankelijkheidsregeling uitgewerkt. **Karolien Devriendt**, Bosgroepcoördinator Antwerpen Noord: “Toen we in 2007 startten met het boscomplex Halse Bossen, was het imago van dat gebied niet over de hele lijn positief. Er was veel actieve en ook harde recreatie, quads reden de halfverharde wegen stuk en er waren geen duidelijke regels. Samen met het Regionaal Landschap en de gemeente hebben we de eigenaars rond de tafel gebracht. Een aantal privé-eigenaars, maar ook het ANB en het OCMW, bezitten bossen in deze regio. Samen hadden we een duidelijk doel voor ogen: afspraken vastleggen over het openstellen van de Halse Bossen. Het imago van het gebied bijspijkeren, zodat mensen hier opnieuw met plezier zouden komen wandelen.”

“De privéboseigenaars dragen het project met plezier mee uit.”

Meer wandelplezier, minder overlast

“De toegankelijkheidsregeling in de Halse Bossen is sinds eind 2009 van kracht en geeft wandelaars, fietsers en ruiters hun eigen routes in het bos. De inrichting gebeurt in verschillende fasen, om de gebruikers de tijd te geven aan de nieuwe situatie te wennen. Zo zal gemotoriseerd verkeer zoveel mogelijk omgeleid worden door een aantal wegen af te sluiten met baren. Het sluipverkeer wordt op die manier tegen gegaan. Ik mag wel zeggen dat iedereen tot nu toe

tevreden is met het resultaat. En dat is zeker ook het gevolg van onze keuze om zoveel mogelijk partijen erbij te betrekken. De vaste overtuiging dat de Halse Bossen een beter imago verdienen, maakte het enthousiasme van de partners groot. Nogal wat eigenaars vreesden meer overlast en zwerfvuil wanneer ze hun gebied actief zouden openstellen. Die vrees blijkt voorlopig ongegrond. Er is geen spectaculaire toename van de recreatie, maar deze verloopt nu wel op een georganiseerde manier. Daardoor is er juist minder overlast. De gemeente voorziet binnenkort ook een peter- en meterschap voor de paden, zodat eventuele hinder snel aangepakt wordt. De wijkagenten zijn op de hoogte van de regels in de Halse Bossen

en kunnen dus optreden. Er is dus wel aan handhaving gedacht, maar dan eerder preventief.”

“Met de steun van de provincie Antwerpen zijn op verschillende plaatsen in het bos signalisatieborden geplaatst, die de bosgebruiker duidelijk maken wat hij wel en niet mag. Voor de privé-eigenaars was het een leerrijk proces. Zij werden nu voor het eerst echt betrokken bij het gebied, maakten de inventarisaties mee, namen deel aan de consultatierondes en gingen mee op het terrein. Ze dragen het project nu mee uit en staan er zeer positief tegenover. De subsidies zijn een welkome extra”, besluit **Karolien Devriendt**.

Hier mag je spelen

Buiten spelen is niet overal in Vlaanderen vanzelfsprekend. Voor jeugdverenigingen is het vaak een frustrerend zoeken als ze met de kinderen buiten willen spelen. Speelzones zijn stukken natuur of bos waar kinderen vrij kunnen spelen en ravotten. Een speelzone heeft als voordeel dat niet elke spelactiviteit moet aangevraagd worden aan de eigenaar. Eens de zone afgebakend, is het immers duidelijk waarvoor ze mag gebruikt worden. In heel Vlaanderen zijn inmiddels zo'n 430 speelzones afgebakend, waarvan zo'n 20 % gelegen in privé-bossen: goed voor 12,5 % van de oppervlakte aan speelzones. Privé-eigenaars die een speelzone afbakenen, krijgen hiervoor een subsidie.

Speelzones in de buurt? <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bossen>

Meer over subsidies voor speelzones: www.natuurenbos.be (Rubriek Toegankelijkheid)

Foto's als eyeopener

Van 1 mei tot 31 augustus kunnen kinderen en jongeren tot 18 jaar meedoen aan 'Foto4Nature'. Dit initiatief van Go4Nature, de jeugddienst van de provincie Limburg, het Steunpunt Jeugd en ARGUS spoort jongeren aan om hun favoriete groene plekken in de natuur te kijken. Door de natuur te tonen zoals kinderen en jongeren ze beleven, willen de initiatiefnemers aandacht vragen voor het speelgroen in Vlaanderen.

Reglement en inschrijving via www.foto4nature.be

Toegankelijke natuur in Vlaanderen: vijf keer anders

Het Kluisbos: van massa- naar duurzaam toerisme

De uitdaging: grote bezoekersaantallen verzoenen met biodiversiteit
De oplossing: slimme paden voor wandelaar, fietser en ruiter

Het Kluisbos in Kluisbergen is een 300 hectare groot bosgebied dat pal op de taalgrens ligt. Het is al meer dan een eeuw één van de toeristische paradepaardjes van de Vlaamse Ardennen. Het ANB en de gemeente, die samen het grootste deel van het gebied beheren, verwelkomen jaarlijks maar liefst 300 000 bezoekers. Tegelijk is het Kluisbos een hotspot van biodiversiteit, met de vuursalamander als een van de meest opmerkelijke bewoners. Het verzoenen van mens en natuur is in het Kluisbos een uitdaging van formaat.

Recreatienetwerk

Samen met de gemeente Kluisbergen en in overleg met de gebruikers van het bos heeft

het ANB een mooi recreatieaanbod uitgekend. Het uitgangspunt: grote aantallen mensen én verschillende soorten gebruikers moeten in het Kluisbos naar believen kunnen ontspannen, zonder dat dit de natuur in het gedrang brengt. Wandelaars, fietsers, ruiters hebben nu elk hun eigen paden, vervlochten in een samenhangend netwerk. Die loodsen hen stuk voor stuk langs de prachtige landschappen en biotopen van het bos, maar weg van de meest kwetsbare delen. Mens en natuur hand in hand dus, dat kan bijvoorbeeld zo: een leuk knuppelpad leidt naar de Liefdesbron, één van de meest geliefde plekjes in het bos. Dat pad is zo aangelegd, dat bezoekers de plek gemakkelijk kunnen bereiken en de bron netjes gevrijwaard blijft.

Moeder Natuur

Enkel een bepaald deel van het Kluisbos is verboden terrein omdat dit deel exclusief aan Moeder Natuur voorbehouden is. Dit bosreservaat is dan ook niet toegankelijk. Er wordt niets aangeplant en omgewaaide bomen blijven liggen, zodat de natuur vrij spel heeft.

Wandelen in het Kluisbos, fietsen, het bosleerpad verkennen of kopjeduikelen in de speelzone?

Het kan allemaal: kijk op www.natuurenbos.be (rubriek Domeinen). Meer info over het sport- en recreatieoord: www.kluisbos.be

Het Meerdaalwoud, de groene long van Leuven en omstreken

De uitdaging: een uitgestrekt bosgebied goed bereikbaar en toegankelijk maken
De oplossing: onthaalzones in de vier windstreken, gekoppeld aan Groene Haltes

Op minder dan drie kilometer van de drukke Grote Markt in Leuven is het uitgestrekte boscomplex Meerdaalwoud, Heverleebos en Egenhovebos voor Leuvenaars de perfecte plek om op adem te komen. Maar ook voor wie van buiten Vlaams-Brabant komt, is het Meerdaalwoud gemakkelijk te bereiken. Dat maakt het Meerdaalwoud tot de favoriete bestemming voor heel wat gezinnen, scholen en jeugdbewegingen, wandelaars, fietsers en ruiters. Via vier nieuwe toegangspoorten wil het ANB straks de fans van het Meerdaalwoud nog hartelijker verwelkomen.

Vier maal welkom

De bezoekers van het Brabantse boscomplex komen van overal, zodat er nood is aan verschillende onthaalzones aan de rand van het bos. De drie bestaande poorten liggen verspreid aan verschillende zijden van het domein. Een vierde - en tevens de grootste - onthaalzone is in de maak. In de directe omgeving van de poorten staat alles in het teken van de recreant. Daar zijn er tal van faciliteiten, waar de bezoeker zijn hart kan ophalen zonder dat hij daarvoor diep het bos in hoeft. Zo is er vlak bij de toegangspoort 'de Spielberg' een pad voor mindervaliden, picknicktafels en een subliem speelbos van 17 hectare waar kinderen uit de bol kunnen

gaan met touwen, houten boomstambeesten, een reuzenmikado en puzzelbomen.

Wandelaars en reeën in één gebied

Voor de wandelaars liggen meer dan 100 kilometer wandelwegen te wachten: van goed verzorgde paden, ook geschikt voor rolstoelgebruikers en ouders met een kinderwagen, tot kronkelende bospaden waarvoor je het best stevig schoeisel aantrekt. Voor mountainbikers is er een meer dan 30 km lang, mooi en avontuurlijk parcours, en ruiters vinden er prachtige zandpaden.

Naarmate wandelaars verder het bos in trekken, weg van deze onthaalzones, verdwijnt de infrastructuur langzaam, tot zelfs helemaal in de meest kwetsbare zones. Door dit principe van 'afnemende geleiding' blijft de verstoring in de ecologisch meer waar-

devolle delen van het woud beperkt. Onder meer de grote populatie reeën die in het woud huist, kan deze rust goed gebruiken.

Bereikbaarheid als troef

Het Meerdaalwoud is goed bereikbaar, ook met het openbaar vervoer. Dat is te danken aan de Groene Halte-wandelingen, een al even eenvoudig als geniaal concept. Met het openbaar vervoer reizen bezoekers naar een van de vele Groene Haltes in de buurt van het Meerdaalwoud, zoals het station van Oud-Heverlee of Sint-Joris-Weert. Van daaruit volgen ze een leuke wandelroute door het bos tot aan de volgende Groene Halte, waar ze opnieuw op de trein of bus kunnen springen.

Wil je op de hoogte blijven van de activiteiten in het Meerdaalwoud? Neem dan een kijkje op www.meerdaalwoud.be

Jong geleerd, oud gedaan

Met zijn 14 jaar is Florian De Temmerman ongetwijfeld één van de jongste natuurfotografen van Vlaanderen. Bloemen en kleine beestjes zijn z'n specialiteit, maar ook landschappen brengt hij magnifiek in beeld. Florian, al in de ban van fotografie sinds z'n acht jaar, besteedde vorige zomer al zijn zuurverdiende zakgeld aan een Nikon D90, een macrolens en een statief. Op zoek naar fotogenieke wezentjes in zijn tuin kwam hij dit zevenstippelig lieveheersbeestje tegen. Florian kon net het moment vastleggen waarop het cameraschuwe diertje de vlucht inzette.

Jammer genoeg krijgt het inheemse 'Vlaamse' lieveheersbeestje het de laatste jaren steeds moeilijker te verduren. Dat is het gevolg van de opmars van het Aziatische lieveheersbeestje, een invasieve exoot, in onze contreien. Daarom heeft het ANB met tal van andere partners het grensoverschrijdende Interreg-project INVEXO opgestart. Dit project wil de strijd aanbinden tegen invasieve exoten om zo de inheemse soorten alle kansen te bieden.

Meer info: www.invexo.be

Zwin-natuur voor iedereen

De uitdaging: een mooi natuurgebied voor iedereen toegankelijk maken
De oplossing: aangepaste wandelpaden voor minder mobiele mensen en kinderwagens

Iedereen kent wel hét Zwin, maar minder gekend zijn de aanpalende Zwinbosjes die sinds 2003 de naam 'Vlaams Natuurreservaat De Zwinduinen en -polders' dragen. Dit duingebied vormt een natuurlijke overgang tussen zee, strand en polder. Een bijzondere plaats om uit te waaien, nu ook voor gezinnen met kinderwagens en minder mobiele mensen.

Rolstoel en kinderwagen

'Toegankelijke natuur voor iedereen' vormt het uitgangspunt van het grensoverschrijdende Interreg-project 'Recreatie en Eco-toerisme in de Zwinstreek' (2009-2012). Het ANB heeft in dat project de voorbijge maanden de fiets- en wandelpaden onder handen genomen om ze beter toegankelijk te maken voor minder mobiele mensen en gezinnen met kinderwagens. De hellingen zijn minder steil gemaakt en er zijn rustpunten

aangelegd waar ook een fiets, een rolstoel of een kinderwagen kan staan. Wandelaars, fietsers en ruiters hebben elk een eigen pad. Iedereen kan op deze manier, zonder hinder voor elkaar en op zijn eigen tempo, het natuurgebied verkennen.

Ontdekking

De rechte wegen, een overblijfsel van de Tweede Wereldoorlog toen Duitse tanks hier de Scheldemonding in de gaten moesten houden, zijn omgetoverd tot kronkelende paden. Zo wordt het gebied doorkruisen een echte ontdekkingstocht. Voor de meer avontuurlijke wandelaar zijn er ook onverharde paden, dwars door weiden en duinen. Vlak aan de zee is er een stukje struinnatuur, waar je rustig in het zand kunt liggen. Op het programma staat nog een uitkijkpunt voor minder mobiele mensen.

Over de grens

De Zwinstreek loopt verder over de grens met Nederland. De nieuwe paden sluiten een aantal missing links in het gebied en zijn dus een belangrijke stap om de hele Zwinstreek toegankelijker te maken. Samen met de andere partners van het REECZ-project, namelijk de provincie West-Vlaanderen, de gemeenten Sluis en Knokke-Heist, het Agentschap voor Maritieme Dienstverlening en Kust, Sincfala - Museum van de Zwinstreek, Stichting IVN (voor Natuur- en Milieueducatie) en Westtoer wil het ANB de Zwinstreek als één geheel promoten. Zo zal bijvoorbeeld het ruiterspad in de toekomst tot in Nederland lopen.

Inspiratie voor wandelen, fietsen en andere activiteitenkalender in de Zwinstreek: www.zwin.be

Meer over het REECZ-project: www.zwinstreek.eu

Het Vinne: vogelparadijs en recreatiegebied in één

De uitdaging: recreatie uitbouwen rond een natuurlijk meer, dat tevens een internationaal vogelgebied is
De oplossing: recreatie met pit, maar zonder mega-attracties

Het provinciedomein Het Vinne in Zoutleeuw staat al jaren tot ver in de omgeving bekend als recreatiegebied. Wat wandelaars en joggers tot voor kort niet wisten, was dat zich vroeger op deze plek het grootste natuurlijke meer van Vlaanderen uitstreekte. Met een natuurinrichtingsproject realiseerden de Vlaamse Landmaatschappij, de provincie Vlaams-Brabant en het ANB een betoverende combinatie: een spectaculair watervogelgebied én een recreatiegebied waar natuurbeleving voorop staat.

Weer meer

Het Vlaams-Brabantse provinciedomein Het Vinne bij Zoutleeuw onderging de voorbijge jaren een ware metamorfose: een uitgestrekt populierenbos werd herschapen tot een groot natuurlijk meer. Dat meer werd al vanaf 1841 droog gehouden, waardoor de typische natte natuur de duimen moest leggen. Sinds het water hier weer de plak zwaait, is Het Vinne

in geen tijd uitgegroeid tot een ongerept vogelparadijs waar water- en moerasvogels halt houden op hun reis naar het zuiden. In natuurkringen en bij vogelliefhebbers is Het Vinne intussen een waar begrip geworden.

Voor de wandelaars, die vroeger dwars door het (toen nog drooggelegde) meer stapten, loopt nu een pad om het meer heen. In de meest natte delen is er alleen een knuppelpad. Aan de westzijde van het domein loopt ook een fietstraject, dat aansluit bij het fietsroutenetwerk van de provincie. Vogelkijkhutten, een schuilhut, infoborden, een bezoekerscentrum met tentoonstelling, uitkijktorens, een grote speeltuin en een parking, maken het plaatje compleet.

Olympisch pad

De provincie heeft een indrukwekkend educatieaanbod uitgeplozen, waarbij beleven op de eerste plaats staat. Geocaching bijvoorbeeld:

een buitenspel waarbij de bezoekers spelenderwijs en met behulp van een gps Het Vinne ontdekken. Voor gezinnen met kleine kinderen is er ook een Olympisch pad aangelegd, waar ze zich kunnen wagen aan de '20 meter loop als een gans'. Op het zintuigleerpad dat op stapel staat, wordt het straks mogelijk om via een speciale bril de waterplas door de ogen van een bromvlieg te zien.

Het Vinne is partner in het Europese project 'Grenzeloos toegankelijk' dat natuur ook voor mensen met beperkingen wil openstellen. Gepland zijn onder meer een uitkijkhut voor rolstoelgebruikers en een luistermodule voor slechtzienden. In de kruidentuin komen er ook borden in brailleschrift.

Op www.vlaams-brabant.be/zoutleeuw vind je tal van activiteiten en meer informatie over natuur- en milieueducatie.

Olympisch boomsleuren voor trekpaarden

In Hechtel-Eksel vind je nog prachtige landduinen: een zeldzaam Europees habitat dat we met man en macht moeten beschermen. Om de verbossing tegen te gaan en de oorspronkelijke habitat te herstellen, heeft het ANB een nieuw bosbeheerplan opgesteld. Boswachter Eddy Ulenaers: "Het natuurherstel gebeurt zonder massale kaalkap of verwoestende machines. Integendeel, we gaan heel behoedzaam te werk. Zo zetten we trekpaarden in om de gekapte bomen uit het bos te slepen."

Bosland wordt groen kinderparadijs

De uitdaging: het meest kindvriendelijke bos van Vlaanderen realiseren
De oplossing: de grootste zandbak van Vlaanderen, boomhutten, klim- en klauterpark, Kinderzoekroute

Bosland mag praten op de naam 'grootste bosgebied van Vlaanderen'. Deze groene long van Noord-Limburg omvat meer dan 6000 hectare bos, heide, duin en ven, verspreid over de gemeenten Hechtel-Eksel, Lommel en Overpelt. Een groen gebied waarin het heerlijk verdwalen is. Het ANB wil, samen met tal van partners, van het gebied een natuurlijk, kindvriendelijk en duurzaam beheerd megabos maken. Alle investeringen moeten tegen 2012 rond zijn.

Bosland is een groot bos, zeker naar Vlaamse normen: 5000 hectare openbaar bos en meer dan 1000 hectare privébos. Helemaal uniek is dat die bosoppervlakte als één eenheid wordt beschermd, ontwikkeld en opengesteld.

De grootste zandbak van Vlaanderen

Bosland moet niet alleen het grootste, maar ook het meest kindvriendelijke bos van Vlaan-

deren worden. Voor kinderen is buiten spelen immers het leukste wat er bestaat. Vandaag kunnen kinderen hier al uit de bol gaan in verschillende speelbossen, op het blotevoetenpad in Lommel en op het bosleerpad in Hechtel-Eksel. Maar het ANB heeft grootsere plannen en wil van Bosland een groen kinderparadijs maken. De logica is eenvoudig: kinderen zijn de bosbeschermers van morgen. Zij zijn het dus die overtuigd moeten raken van het enorme belang van bossen en een goed bosbeheer. Het ANB investeert op dit ogenblik volop in Bosland. Binnenkort kunnen kinderen hier stoeien in de grootste (en avontuurlijkste) zandbak van Vlaanderen, zich schuilhouden in boomhutten en hun kunsten tonen in een klim- en klauterpark. Opvallend daarbij is dat spel en natuureducatie vaak hand in hand gaan. Als kinderen plezier maken, pikken ze immers als vanzelf tal van leuke weetjes op. Het ANB wil de kinderen dan ook niet alleen de tijd van hun leven bezorgen, maar hen eveneens, op

een leuke en ontspannende manier, wat meer bijbrengen over het bos. Daarom is het ANB in de weer een kinderzoektochtroute uit te stippen, waarbij gezinnen met kleine kinderen een wandelpad kunnen volgen waarlangs een aantal uit hout beeldhouwde dieren, zoals een ree, een eekhoorn of een uil verscholen zitten. Een bordje langs het parcours vertelt welk dier de kinderen moeten zoeken, én bundelt de leukste weetjes.

Op maat van kinderen

Het ANB organiseert in Bosland het hele jaar door activiteiten waar kinderen van kunnen: zo kunnen kinderen hier op 19 september de tekenfilm Wall-E bekijken, met de bomen als een uniek decor voor een cinema-zaal. De knutsel- en doe-activiteiten tijdens de Week van het Bos maken van Bosland van 10 tot 17 oktober dan weer *the place to be* voor de allerkleinsten.

Wil je op de hoogte blijven van alle activiteiten? Bekijk dan snel de nieuwe website www.bosland.be

Geen olifant, wel een trekpaard

Om waardevolle duinen en Europees beschermde heidelandschappen te herstellen, is het kappen van bomen soms onvermijdelijk. Klassieke, machinale bosbouwmethodes hebben in kwetsbare natuurgebieden zowat het effect van een olifant in een porceleinkast. **Eddy Ulenaers:** “Kijk eens, hier zie je IJslands korstmos. Dit is een van de weinige plekken in Vlaanderen waar dit zeldzame korstmos nog voorkomt. Stel je voor dat we tijdens het bosbeheer met grote machines rondreden. Dan was dat mos eraan voor de moeite. Daarom grijpen we terug naar een eeuwenoude methode om bomen te verslepen - eentje met trekpaarden.”

“Op voorhand tekenen we sleeproutes door het perceel dat we aanpakken. Via die routes trekken de paarden alle boomstammen naar de grote weg. Daar worden die later opgehaald. Zo beschermen we de kwetsbare gebieden. De paardenhoeven en de schuivende boomstammen laten wel sporen na. Maar die ‘schade’ is véél minder erg dan die van metersgrote banden van bosbouwmachines.”

Betaald in hout

“Er zijn nu vier buurtbewoners die elk met hun trekpaard aan het project meewerken. We pakken telkens percelen van ongeveer een halve hectare aan. Dat is totaal oninteressant voor commerciële bedrijven, want die willen grotere producties draaien. Maar voor de paardenmensen is het ideaal: zij doen het als hobby voor zichzelf en als sport voor de paarden. Als beloning voor hun werk, krijgen ze de versleepte bomen mee naar huis – als brandhout.”

“Hoe we bij die mannen en trekpaarden kwamen? Een tijd geleden kwam een buurtbewoner op me af. Hij had net zijn tienjarige merrie gekocht en vroeg of ik geen werkjes in het bos voor haar had. Daarna kwam

ook een andere buurtbewoonster met een tweejarige hengst aandraven. En zo ging de bal aan het rollen. Eenmaal in het bos, waren de paarden meteen te vinden voor deze nieuwe activiteit.”

Een educatief project

Iedere stap van het natuurherstel biedt dus kansen om de betrokkenheid te verhogen. “Naast het verslepen van de bomen, is het kappen zelf al evenmin een sinecure. Om de bomen te kappen, werken we samen met Syntra-studenten boomverzorging. Onder begeleiding leren ze aangeduide exemplaren verwijderen zonder beschadigingen aan de omliggende vegetatie. Daarvoor moet

je bepaalde bomen stapsgewijs ‘afbreken’. Want als je ze in een stuk zou laten omvallen, verwoest de dreun meteen heel de omgeving. De boomverzorgers leggen de ‘gesnoeide’ boomstammen klaar voor de paarden.”

“Maar ook als de paarden zijn voorbijgekomen, blijft er nog werk: het snoeihout moet weg. Als dat blijft liggen, wordt het humus. En die zou de bodem veel te veel verrijken, terwijl heidegrond juist schraal moet blijven. Daarom organiseren we educatieve projecten voor schoolkinderen en studenten uit de buurt. Samen ruimen we het perceel op en vertel ik waarom we dat doen. Zo leren ze waarom we hier bezig zijn, waardoor hun betrokkenheid groeit. Vaak zie je

ze later terugkomen met hun ouders, om trots te vertellen wat ze precies in het bos hebben gedaan. “

Bewust kleinschalig

Het bosbeheer met trekpaarden houdt het ANB in Hechtel-Eksel bewust kleinschalig. “De vrijwilligers en paarden staan op geen enkele manier onder ‘werkdruk’: het is en het blijft een hobby. Die mensen halen plezier uit de samenwerking met de dieren en puren voldoening uit de blik op het eindresultaat. Concurrentie voor commerciële bedrijven is dit absoluut niet.”

“Bijkomende voordelen van die kleinschaligheid: je kunt bijsturen waar nodig en je geeft de natuur tijd om zich aan te passen. Als we meteen tientallen hectaren zouden aanpakken, was het erop of eronder. Nu gaan we stapsgewijs van plek naar plek in het bos. Je ziet gaandeweg waar we eventueel opengemaakte plekken kunnen plaggen. Daarbij halen we op bepaalde plaatsen alle vegetatie weg. Zo komt het losse zand opnieuw aan de oppervlakte – net zoals het oorspronkelijk in deze habitat was.

We volgen een natuurlijk ritme zonder te bruuskeren.”

Boompieper

“Deze bossen vormen samen met andere gemeente- en ANB-bossen een gebied van 6000 hectare, Bosland. Het voordeel daarvan is de grote diversiteit. Zeker op het militaire domein zijn er nog echte stuifduinen in de gigantische open vlakte. Ideaal voor bijvoorbeeld de boomleeuwrik. Hier tussen de bomen vind je eerder de boompieper, want die zoekt toch net iets meer bescherming. Sinds vorig jaar zie je hier ook opnieuw nachtzwaluwen.”

“Een beetje verder herstelden we de lichtinval op een poel. Resultaat? De populatie salamanders zal sterk aangroeien. Zo kom je in het Pijnven ook de gladde slang tegen. Maar ook voor vlinders, hagedissen en insecten is de nieuwe aanpak een weldaad: de citroenvlinder en de zeldzame kleine parelmoervlinder zijn terug. En dan zijn er uiteraard de korstmossen die weer volop ademruimte krijgen. IJslands korstmos, rode heidelucifer, open rendiermos, beker-tjesmos ... die kleuren stuk voor stuk het landschap. Je merkt meteen dat de fauna en flora op die percelen in alle glorie heropleven. Daar was het ons in de eerste plaats om te doen.”

Brabantse trekpaarden krikken West-Vlaamse natuur op

Van de Zwinbosjes in Knokke, tot Preschoekbos in Kortrijk: **Pierre Vandenbuerrie** zet in opdracht van het ANB in heel West-Vlaanderen zijn drie Brabantse trekpaarden in. Hun taak: een duurzaam en voorzichtig beheer van bossen en natuurgebieden. “In de winter word ik gevraagd om bomen weg te slepen, in de lente en de zomer maai ik en zaai ik graanakkers in. Die akkers zijn belangrijk voor de natuur: voor tal van vogels zijn ze vaak maar één van de weinige plekken waar ze zich in de winter tegoed kunnen doen aan graan.”

Dat Pierre Vandenbuerrie voor deze klussen paarden gebruikt, biedt alleen maar voordelen: “Vergeleken met een tractor, laten paarden geen diepe sporen in de grond, veroorzaken ze geen lawaaihinder en stoten ze geen schadelijke uitlaatgassen uit. Daarenboven zijn paarden veel flexibeler en kunnen ze bomen wegslepen op plaatsen waar een tractor nooit zou geraken.” Maar niet alleen de natuur vaart er wel bij, ook wandelaars kijken gefascineerd naar zijn werk. “Veel mensen vinden het een romantische job en blijven verwonderd staan als er een paard voorbij sjokt. Geef toe, een paard dat een boomstam wegsleept: het is een bijzonder zicht.”

De Merode, prinsheerlijk platteland

Natuur en landschap als
de kip met de gouden eieren

Er zijn veel redenen om de natuur te beschermen: het behoud van biodiversiteit en het verzekeren van de ecosysteemdiensten bijvoorbeeld. Dat natuur ook het kloppende hart kan zijn van de duurzame ontwikkeling van een hele regio, moet in de bossen van de Merode blijken. “Het gebied tussen de Zuiderkempens en het Hageland herbergt schitterende natuur en authentieke landschappen. Het loont de moeite om deze te koesteren als een kip met gouden eieren: daar kan de hele streek van profiteren”, meent Erik Verhaert van de Vlaamse Landmaatschappij, trekker van het plattelandproject de Merode.

Als één geheel

Groene gebieden van zowat 1500 hectare: in Vlaanderen kan je ze op één hand te tellen. Maar ze zijn er wél, en het domein de Merode is er één van: een royaal bosrijk gebied op het kruispunt van de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant, met weidse bossen, gave landschappen en heel wat zeldzame natuur. In opdracht van de Vlaamse Regering kocht de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) het volledige gebied aan. Met een duidelijk doel: dit schitterende groene gebied beschermen tegen verdere versnippering en als één geheel toegankelijk maken voor het publiek. De

VLM verkocht de deelgebieden vervolgens door aan verschillende partners, die zich uitdrukkelijk hadden geëngageerd om het hele domein in samenspraak te beheren, te ontwikkelen en open te stellen.

Beeltjes en Kwarekken

Natuurpunt en Kempens Landschap zijn twee van die belangrijke eigenaars-partners in het project. Als eigenaar van een aantal natuurgebieden en beheerder van zowat de helft van de oppervlakte van de Merode-bossen, speelt ook het ANB een belangrijke rol in dit project. **Patrick Engels** van het ANB: “Fantastisch aan het de Merode-gebied is de diversiteit in reliëf en bodem, die het ontstaan gaf aan geschakeerde landschappen en een afwisselende natuur. Naast de naald- en loofbossen vind je hier heide en zand-

vlakten, landduinen, vennen, ijzerzandsteeuwevels, broeken en beemden. Zelf zijn we beheerder van Beeltjes en Kwarekken, Hertberg-West, eigenaar en beheerder van Hertberg-Oost, Varenbroek en Helschot, stuk voor stuk unieke bosrijke natuurgebieden op het grondgebied van de gemeenten Westerlo, Herselt en Laakdal. Het boeiende aan deze situatie is dat we met de verschillende eigenaars en de lokale besturen nauw samenwerken bij het uitstippelen van het beheer.”

Buitenkans

Naast de uitgestrekte natuur heeft de streek van de Merode ook een interessante cultureel-historische bagage, met onder meer de Norbertijnenabdijen van Tongerlo en Averbode, de pelgrimsplaats Scherpen-

heuvel, de kerken in Demergothiek van Zichem en Testelt ... Al gauw werd duidelijk dat dit ecologische en culturele kapitaal de hele regio meer konden opleveren. En dat de publieke aankoop van de bossen een buitenkans was voor de ontwikkeling van een uitgestrekt gebied tussen Demer en Nete.

Op initiatief van Yves Leterme, de toenmalige Vlaams minister-president, werd daarom in en rond de Merode een plattelandproject gestart. Het opzet: de natuur- en landschapskwaliteiten van de Merode-bossen inzetten om de streek er zowel op recreatief, toeristisch als economisch vlak op te doen vooruitgaan. Samen met alle partners werd een Integraal Plan opgesteld om de duurzame ontwikkeling van de streek op gang te brengen.

“Willen we de troeven van deze streek meer laten renderen, dan is het cruciaal om ze te beschermen en tot ontwikkeling te laten komen. Om de kwaliteit van het gebied op te krikken, werken de VLM en het ANB nauw samen en zetten ze ieder hun eigen instrumenten in. De VLM focust op de kwaliteitsvolle inrichting van de verschillende gebieden, groene verbindingen en de juiste infrastructuur om het gebied te ontsluiten: onthaalpoorten, wandelnetwerken, een mountainbike- en ruiternetwerk ...”, aldus **Erik Verhaert**.

Gastvrije streek

“En ook het beheer van al deze gebieden moet volgens de regels van de kunst gebeuren”, vult **Patrick Engels** aan. “Een uitgebreid bosbeheerplan garandeert het duurzaam beheer van de bossen, met oog voor de natuur - zo zijn er bijvoorbeeld maatregelen genomen om exoten te bestrijden, dood hout te laten liggen, open plekken met heide en duinvegetaties te creëren. Maar ook de andere functies van de bossen krijgen aandacht, zoals houtproductie, recreatie en het culturele erfgoed, denk maar aan het drevengat van de Beeltjes dat zich doorzet in de hele gemeente Westerlo. Vroeger waren niet alle domeinen van de Merode toegankelijk, maar daar komt verandering in. Dit alles moet van de Merode een gastvrije streek maken waar het goed wonen werken en ontspannen is.”

De kwaliteiten van de streek vertalen in kansen voor de lokale economie: ook dat is een maatschappelijk belang van het Merodeproject. **Erik Verhaert**: “Er is niets mis mee om de natuur ook economisch aantrekkelijk te maken, tenminste als de zorg voor biodiversiteit en landschap centraal blijft staan. Een mooi groen gebied trekt mensen aan; dat zorgt voor een dynamiek die ook de economie stimuleert, met jobs in de horeca, de plaatselijke middenstand, toeristisch-recreatieve bedrijven, natuurbeheer ... Ook de landbouw kan hier mee van profiteren, met nieuwe initiatieven als hoevetoerisme of de verkoop van streekproducten. De rust en de inspirerende omgeving oefenen ook een aantrekkingskracht uit op kennis- en dienstenbedrijven.”

Collabor8

Om de streek duurzaam te promoten, is de VLM gestart met het Interreg-project Collabor8 (lees: collaborate of samenwerken).

Dit Europese project verenigt lokale ondernemers en erfgoedhouders, waaronder het ANB. “We zitten samen rond de tafel en dokteren uit hoe we samen de streek op een duurzame manier kunnen promoten. Zo kan bijvoorbeeld het aanbod van het museum van een heemkring afgestemd worden op het aanbod van een bed&breakfast. Of kan het ANB samenwerken met een fietsenverhuurcentrum, om het de bezoekers van Hertberg of Beeltjes naar hun zin te maken. Vanuit dit netwerk werkt de VLM een concept van ‘branding’ uit, dat diensten en streekproducten duurzaam in de markt zet onder het label van de Merode”, aldus **Erik Verhaert**.

Quick Wins

Een streek van en voor mensen: participatie is het sleutelwoord in het hele project de Merode. “Willen we dynamiek creëren en de toekomst van de streek veilig stellen, dan moeten alle gebruikers zich thuis voelen in ons project en fier zijn op hun streek: bewoners, landbouwers, recreanten, jagers,

toeristen, scholen, jeugd- en natuurverenigingen, de horeca, de houtsector, de toeristische sector ... Initiatieven zoals een fotowedstrijd, de jaarlijkse Merodehappening en de Merodekrant houden het enthousiasme in en voor de streek levend. Ook de Quick Wins - kleine projecten uitgevoerd door de lokale partners, met een tastbaar resultaat op korte termijn - zijn een ideaal instrument om het project, in afwachting van de resultaten op langere termijn, warm te houden. Zo kan iedereen - jeugdbewegingen, scholen, particulieren - zijn steentje bijdragen om van de Merode een prinsheerlijk platteland te maken”, besluit **Erik Verhaert**.

Aan het plattelandproject de Merode nemen naast de VLM en het ANB ook de provincies Limburg, Vlaams-Brabant en Antwerpen; de gemeenten Geel, Herselt, Laakdal, Scherpenheuvel-Zichem, Tessenderlo, Westerlo; Natuurpunt; Kempens Landschap; Boerenbond; de Abdij van Averbode en nog vele andere lokale partners deel.

De jaarlijkse de Merodehappening gaat dit jaar door in Oosterlo, Geel. Naast talloze wandelingen, een mountainbiketocht, en een markt met streekproducten, wordt er dit jaar ook een kwalificatie van het Europees kampioenschap schapendrijven georganiseerd. De festiviteiten vinden plaats op zondag 26 september.

Meer info: www.demerodeonline.be of www.vlm.be

Voor het professionele publiek organiseert de VLM in oktober een colloquium over het plattelandproject. Dat heeft als doel vijf jaar ervaring in de Merode als proefkamer voor duurzame streekontwikkeling voor te stellen.

Meer info: www.vlm.be

Van natuur een belevenis maken

De natuurgids staat er weer

Sinds Maurice in de Eén-serie ‘Van vlees en bloed’ een betweterige natuurgids-in-wording neerzette, boksen zijn collega’s in het echt tegen dit huizenhoge karikatuur op. Tijd voor eerherstel, want de natuurgids anno 2010 is mee met zijn tijd. Gps-tochten, blotevoetenpaden, zintuigenwandelingen, sprookjesvertellingen: het zit allemaal in het pakket. Maar de liefde voor het vak ... die blijft. “Niet de kennis, maar wel de verwondering over de natuur meegeven: dat blijft de essentie van het gidsen”.

Rangers maken je dag

In het Nationaal Park Hoge Kempen heten de natuurgidsen rangers. De naam alleen al geeft hen een zweem van avontuur, maar de Kempense rangers doen de baseline van het Nationaal Park - buitengewoonnatuurlijk - ook werkelijk alle eer aan. Met een Earthwalk, een ontbijtwandeling, een mountainbiketocht of een schattenjacht bezorgen ze de bezoekers van het Park de uitstap van hun leven. Daar draait het in feite allemaal om: van natuurbezoek of -wandeling een echte natuurbelevens maken. ANB-wach-

bomen hier groeien. Dat zijn ze na een half uur toch weer kwijt. Pas op, het is leuk als bezoekers willen weten wat het verschil is tussen pakweg een grove den en een zwarte den. Maar ik heb liever dat ze de natuur op een nieuwe manier leren beleven en voelen.”

Geluiden tellen

En dat voelen kan je bij Mieke Fiddelaers gerust letterlijk nemen: op haar rondleidingen blinddoekt ze de bezoekers een tijdlang en laat ze hen op de tast een parcours volgen. Of ze vraagt hen een minuut lang alle geluiden te tellen die ze kunnen horen. “Een natuurwandeling staat of valt met interactie. Als mensen me vragen hoe een watervloer uit ziet, laat ik ze met een ver-

grootglas zelf het antwoord ontdekken, eerder dan dat ik ze zomaar een afbeelding laat zien. Zo krijgen ze zin om de natuur beter te leren kennen.”

Een goede gids kent z’n publiek, dat vindt ook **Marc Artois**, die excursies leidt in de bossen van het Hageland: “Ga je met een rist schoolkinderen op stap, dan is het geen goed idee om hen met informatie te

lijke omgeving als het bos.” Kinderen met een invulblaadje het bos in sturen, dát ziet Marc Artois dan weer niet werken. “Kinderen moeten hun handen vrij hebben, om te spelen, vast te pakken, te voelen ...”

Schwung

Natuurgidsen in spe kunnen de cursus Natuurgids van het Centrum voor Natuur- en Milieueducatie volgen. Ze krijgen in een

“Van de natuur een verhaal maken, daar draait het om.”

dertigtal lessen de basisbeginselen van het gidsen mee, zoals hoe je voor een groep moet spreken. Tonen ze hun waarde als natuurgids, dan krijgen ze

een attest. Maar het geheim van een goede natuurgids, dat blijft volgens Marc Artois een gezonde dosis nieuwsgierigheid en de no-

dige schwung. “Het allerbelangrijkste is dat je je bagage en je liefde voor de natuur kunt overbrengen, dat je van de natuur een verhaal maakt. Wie smakelijk en levendig vertelt, wint de toehoorders sowieso voor zijn zaak. Dat is uiteindelijk ook ons doel: meer mensen de schittering én de kwetsbaarheid van de Vlaamse natuur leren kennen.”

Een ranger-activiteit boeken in het Nationaal Park? www.nationaalpark.be

Op www.natuurenbos.be (rubrieken Activiteiten en Kalender) vind je een overzicht van geleide wandelingen en activiteiten vanuit alle Vlaamse Bezoekerscentra.

Zin om ook zelf mensen te gidsen?

Op www.c-v-n.be vind je meer info.

ter **Jos Gorissen**: “Niet de natuureducatie staat hier voorop, maar wel het beleven van dit machtige gebied, zijn natuur, de planten en dieren die hier leven. De rangers sparen zich kosten noch moeite om de bezoekers met al hun zintuigen van het Nationaal Park te laten proeven, ieder op zijn maat. Gezinnen, minigroepen, klassen, bedrijven ...: iedereen die wil, kan tegen een billijke vergoeding een ranger inhuren.”

In totaal staan er zo’n vijftigtal rangers klaar om bezoekers in het Nationaal Park rond te leiden. **Yvan Roosen**, een ranger van het eerste uur, mag zich ondertussen al een ancien noemen: “Al sinds de opening van het Nationaal Park in 2006 geef ik excursies. Buiten zijn, leuks vertellen over wat er die dag ons pad kruist en merken dat de bezoekers gefascineerd zijn als ik hen op een andere manier naar de natuur laat kijken: daar doe ik het voor. Onze wandelingen en tochten slaan aan omdat ze net dat tikje meer bieden. Vorig jaar maakten maar liefst 10 000 bezoekers een ranger-activiteit mee. En ook voor de komende zomer lopen de reservaties vlot binnen.”

Plaats voor het zachte nieuws

Het concept van het Nationaal Park met zijn rangers is voor Vlaanderen redelijk uniek. Maar heel wat gidsen in andere natuurgebieden en bezoekerscentra worden door dezelfde *vibes* gedreven. “Vroeger had een begeleide natuurwandeling veel weg van een praktijkles biologie”, meent **Mieke Fiddelaers**, die al meer dan 10 jaar bezoekers rondleidt in de Vallei van de Zwarte Beek in Koersel. “Vandaag doen we het helemaal anders. Hier in De Watersnip (Vlaams Bezoekerscentrum in het hart van de vallei, nvdr) proberen we het verhaal veel meer af te stemmen op de leefwereld van de bezoekers. Onder welke boom kan je het best schuilen als het regent? Waarom vonden rechtszaken vroeger plaats in de buurt van eiken, lindes of essen? Hoe maak je van eikels een lekker potje koffie? Het zachte nieuws, culinaire en cultuurhistorische weetjes of oude verhalen en legenden over het gebied, komen op de eerste plaats. Bezoekers vinden het veel leuker om te horen dat de Zwarte Beek zijn naam dankt aan de donkere turf die hier vroeger werd gewonnen, dan om te weten hoeveel verschillende

Wandelen aan de Kraenepoel

De Kraenepoel bij Aalter is een vijver uit de duizend. Met zijn 22 hectare in Natura 2000-gebied, is deze plas het toevlucht- en broedoord van talloze watervogels, zoals kuifeend, smient en watertaling. Een groot deel van de vijver is in privéhanden en bovendien hebben de watervogels rust nodig. Daarom is een groot deel van de vijver niet toegankelijk. Speciaal voor vogelliefhebbers organiseren het ANB en de gemeente Aalter iedere maand een geleide wandeling rond de vijver, heel de zomer en herfst lang.

Wanneer? 25 juli, 22 augustus en 26 september. De wandelingen gaan steeds door om 14u30. Vertrek aan het infobord langs de Lotenhullestraat in Aalter. Inschrijven is niet nodig. Voor verdere info en geleide wandelingen later op het jaar: www.natuurenbos.be (rubriek Activiteiten en kalender)

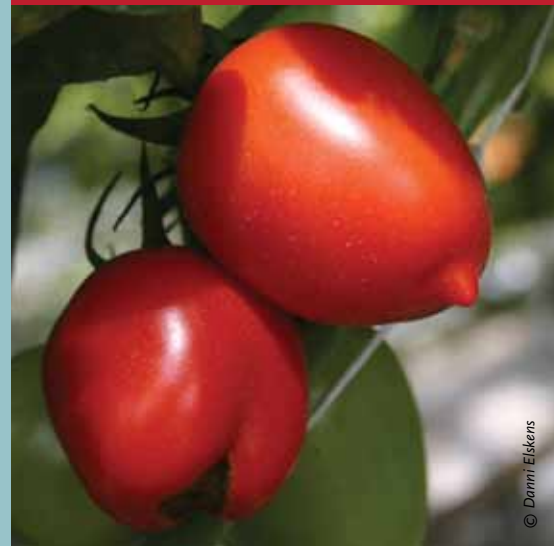

© Marc De Vos

Biodiversiteit, alles hangt samen

Wist je dat er meer dan 10 000 soorten tomaten bestaan, dat er per minuut 60 voetbalvelden bos verdwijnen in het Amazone-woud en dat vermoedelijk amper 10 % van alle dier- en plantensoorten op dit moment al ontdekt is?

Met een mand vol verbazingwekkende weetjes en pakkende foto's probeert de tentoonstelling 'Biodiversiteit, alles hangt samen' je aandacht te trekken. Het draait allemaal om hoe zeer de mens verbonden is met alles wat rond hem leeft, en welke invloed natuur en mens op elkaar hebben. Een must voor iedereen die al eens wakker ligt van het voortbestaan van onze aarde.

© Dorini Elskens

Je kan van 31 juli tot en met 21 augustus de tentoonstelling bezoeken in het Vlaams Bezoekerscentrum De Otter in Diksmuide. Meer info: floris.verhaeghe@lne.vlaanderen.be, www.otter.be

Europese Nacht van de Vleermuis

Wist je dat vleermuizen tot 3000 insecten per nacht verorberen? En dat ze door hun ingenieus echolocatiesysteem niet in je haren kunnen vliegen? Je ontdekt het allemaal tijdens de Europese Nacht van de Vleermuis. Het ANB organiseert samen met Natuurpunt van 28 tot 30 augustus talloze activiteiten op meer dan vijftig plaatsen in Vlaanderen. Alle kinderen die op de Nacht van de Vleermuis een ingekleurde plaat, een tekening of een kortverhaal over vleermuizen meebrengen, maken kans op een klasbezoek en vleermuizenvertelsessie van jeugdauteur Marc De Bel. Verder zijn er ook toffe boekenpakketten te winnen.

Meer info:

www.natuurpunt.be/nachtvandeveleermuis

© Dirk Dumayere

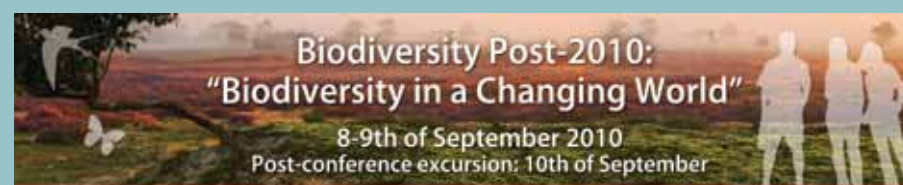
Biodiversiteit na 2010

Vanaf 1 juli is België een half jaar lang voorzitter van de Raad van de Europese Unie. Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur maakt van de gelegenheid gebruik om biodiversiteit op de Europese agenda te plaatsen. Op 8 en 9 september organiseert de minister in het Internationaal Congrescentrum in Gent het internationale event 'Biodiversity Beyond 2010' voor al wie begaan is met de natuur en het behoud van de soortenrijkdom. Op het programma staan biodiversiteit in steden, het belang van ecosysteemdiensten en de Europese doelstellingen voor biodiversiteit. De bedoeling is dat de conferentie uitmondt in een krachtige 'EU-message from Ghent'.

Meer info:

<http://forum2010.belgium.be/nl>

www.natuurenbos.be (Rubriek activiteiten)

Natuurdag aan zee

De Belgische kust is niet alleen een prima bestemming voor een dagje aan zee. De kust biedt ook een weelde aan bijzondere natuurgebieden. Net zoals ieder jaar organiseert Natuurpunt, met de steun van het ANB, een zomercampagne om het brede publiek te laten kennismaken met de natuurrijkdom van zee. In de grote natuurgebieden worden dagelijks zomerse wandelingen georganiseerd. Naast klassiekers als de Westhoek, de Blankaart en het Zwin staan ook minder bekende gebieden zoals Ter Yde in Oostduinkerke op het activiteitenprogramma. Of wie lichaam en geest liever rust gunt, kan de Blankaartvijver van op de stilteboot verkennen.

De Kust- en Zeegids 2010 is een ton vol ideeën. Deze brochure is gratis. Net als de vertrouwde folder 'Zomerwandelingen' kan je ze verkrijgen bij alle Diensten voor Toerisme en bezoekerscentra aan de kust. Meer info: wouter.mortier@lne.vlaanderen.be

Houd eens een Groene Halte

De mooiste Vlaamse natuurplekjes verkennen op een milieuvriendelijke manier: het kan met de Groene Halte-wandelingen! Een al even eenvoudig als geniaal concept: met het openbaar vervoer reis je naar een van de vele Groene Haltes in Vlaanderen. Van daaruit volg je een leuke wandelroute tot aan de volgende Groene Halte, waar je opnieuw op de trein, tram of bus kunt springen. Op dit moment kan je al 25 Groene Haltewandelingen uitproberen, langs onder meer de Duinbossen (De Haan), het Westhoekreservaat (De Panne), Park Vordenstein en Peerdsbos (Schoten – Brasschaat) of het Meerdaalwoud (Oud-Heverlee).

Een volledig overzicht vind je op www.groenehalte.be

WEEK VAN HET BOS

IN GEUREN EN KLEUREN

Programma
www.weekvanhetbos.be

10 – 17 OKTOBER 2010

© Shutterstock

Groene vingers met Inverde

Zin in een cursus bos- of natuurbeheer in jouw buurt? Een opleiding veilig werken met de kettingzaag?

Een driedaagse excursie naar het Duitse Emscher Park?

Neem snel een kijkje in het uitgebreide cursusaanbod van Inverde: de referentie op het gebied van opleidingen rond bos-, groen- en natuurbeheer.

Meer info: www.inverde.be of tel. 02 658 24 94

© Inverde

Film in het bos

Een filmpje meepikken is maar wat fijn vanuit je luie zetel thuis. Maar helemaal onvergetelijk wordt het pas buiten, in het bos. Deze zomer organiseert de Vereniging voor Bos in Vlaanderen samen met de Gezinsbond en lokale partners opnieuw een 'Film in het Bos-tournee' doorheen heel Vlaanderen: van het Vlaams Bezoekerscentrum De Nachtegaal in De Panne tot Bosland in Lommel. Op het programma staan kindvriendelijke en grappige tekenfilms waarin de natuur een hoofdrol speelt zoals Madagascar, Wall-E en Ice Age.

Inschrijven is verplicht, via 09 264 90 55 of www.vbv.be/filmintbos. Daar vind je ook meer informatie over de locaties en de films. Snel inschrijven is de boodschap: de plaatsen zijn beperkt.

© Shutterstock

Nationaal Park in Beweging

Paarse heide, grote waterplassen, heuveltoppen met schitterende vergezichten, gebieden waarin je urenlang kan ronddwalen: het zijn de ingrediënten van het Nationaal Park Hoge Kempen. Om het brede publiek te laten kennismaken met de unieke schoonheid van dit gebied én een maatschappelijk debat op gang te brengen over natuurbehoud, gaat op 26 september Nationaal Park in Beweging door. Tijdens deze familiehappening kan je een hele dag wandelen, fietsen, mountainbiken of paardrijden op speciale trajecten die alleen die dag worden opengesteld. Nationaal Park in Beweging, de opvolger van Nature for Life, is ook gastheer voor de European Solar Challenge, een Europese ontmoeting van universiteiten rond wagens op zonne-energie. De opbrengst van het evenement gaat naar het openstellen van het Nationaal Park voor mensen met een beperking.

Nationaal Park in Beweging, een samenwerking tussen het ANB, Regionaal Landschap Kempen en Maasland, BLOSO en Rotary Club Genk Staelen, vindt plaats op 26 september op de luchtmachtbasis Zutendaal (Wiemesmeer). Meer info: www.natureforlife.be, www.nationaalpark.be

Week van het Bos in geuren en kleuren

De Week van het Bos is een heus begrip in Vlaanderen. Voor jong en oud het uitgelezen moment om de schoonheid van de Vlaamse bossen van dichtbij te ontdekken. Dit jaar zoomt de Week van het Bos in op de rijkdom aan planten en dieren die bossen herbergen: met de slagzin 'In geuren en kleuren' zet de campagne het thema 'biodiversiteit' in de kijker.

Een van de meer tot de verbeelding sprekende activiteiten is de slothappening '(ge)zin in Zoniën' op zondag 17 oktober. Dan trekt het Zoniënwood haar mooiste kleedje aan om er een spetterend feest van te maken. Het ANB, de Vereniging voor Bos in Vlaanderen en de Gezinsbond slaan de handen in mekaar zodat je er kunt genieten van wandelingen, speurtochten, circusvoorstellingen tussen de bomen, theater, een wetenschapsshow van Technopolis, ...

De Week van het Bos gaat door van 10 tot en met 17 oktober. Iedereen op post!
 Meer info: www.weekvanhetbos.be

Dahliade zet de bloemen buiten

Naar goede gewoonte organiseert het ANB samen met de gemeente Bredene ook in 2010 een Dahliadeweekend. De vijftiengste editie van de Dahliade staat niet enkel in het teken van de bloem, maar verzekert ook twee dagen plezier voor jong en oud, boordevol gratis animatie, muziek en workshops.

De Dahliade gaat door op 21 en 22 augustus in het park 't Paelsteenveld.
 Meer info: www.jonginbredene.be en jeugdDienst@bredene.be

© Marc De Vos

Centrale Diensten

Agentschap voor Natuur en Bos

Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
tel. 02 553 81 02
fax 02 553 81 05
anb@vlaanderen.be
www.natuurenbos.be

Provinciale Diensten

ANB – Antwerpen

Gebouw Anna Bijns
Lange Kievitstraat 111/113 bus 63
2018 Antwerpen
tel. 03 224 62 62
fax 03 224 60 90
ant.anb@vlaanderen.be

ANB – Limburg

VAC-gebouw
Koningin Astridlaan 50 bus 5
3500 Hasselt
tel. 011 74 24 50
fax 011 74 24 99
lim.anb@vlaanderen.be

ANB - Oost-Vlaanderen

Gebr. Van Eyckstraat 4-6
9000 Gent
tel. 09 265 46 40
fax 09 265 45 88
ovl.anb@vlaanderen.be

ANB – Vlaams Brabant

Hungariagebouw
Vaartkom 31 bus 9
3000 Leuven
tel. 016 21 12 20
fax 016 21 12 30
vbr.anb@vlaanderen.be

ANB – West-Vlaanderen

Zandstraat 255
8200 Brugge
tel. 050 45 41 76
fax 050 45 41 75
wvl.anb@vlaanderen.be

Vlaamse Bezoekerscentra

Hét startpunt voor een avontuur
in het groen: de Vlaamse Bezoekerscentra.
Alle adressen op www.natuurenbos.be

Vlaamse natuur tot leven op papier

Met meer dan 200 foto's van natuurfotograaf Tom Linster en snedige tekstjes van 17 Vlaamse auteurs (zoals Dimitri Verhulst en Geert Van Istendael) is het fotoboek van het ANB uitgegroeid tot een echt hebbeding voor wie van de Vlaamse natuur houdt.

Voor € 30 is dit fotoboek van jou. Bestellen kan via www.natuurenbos.be (rubriek Publicaties). Het fotoboek kan je ook in de Standaard Boekhandel kopen voor € 35,81.

Zin om ook zelf eens de Vlaamse natuur in de kijker te zetten?

Mail dan een zelfgenomen natuurfoto in hoge resolutie naar webmaster@spoorzoeker.be. Wie weet komt jouw foto terecht op de website als Foto van de week, of in Spoorzoeker.

Colofon

Spoorzoeker is het driemaandelijkse magazine van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Redactieraad:

Mathilde Bartels, Dirk Bogaert, Griet Buyse, Dirk Demeyere, Evelien de Munter, Veronique De Smedt, Marc De Vos, Filip Hubin, Rosetta Iannicelli, Wouter Mortier, Katelijne Norga, Regine Vanallemeersch, Marie-Laure Vanwanseele, Patrick Verheye, An Wouters

Redactie: www.pantarein.be

Grafische vormgeving: Koloriet

Druk: Drukkerij Goekint

V.U.: Dirk Bogaert

Directeur Communicatie ANB

Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel

Redactieadres:

Redactie Spoorzoeker

Team Communicatie ANB

Koning Albert II-laan 20 bus 8
B-1000 Brussel

tel. 02 553 81 13

spoorzoeker@vlaanderen.be

Agentschap voor
Natuur en Bos